

Танъгъчин кўч-кўлсчнр Майин 1-шиниг ик ўргмджтăгъяр кев

1957 джилин Майин негшин сангдна. Кемр нидн джилин Майла эн джилин сян бдрин дунъцўлхлă, ик сольвр гарснь ил узгднă. Танъгъчин хотл балгъсн ўзг болгънарнь негмгдж: урднъ халтр бăйсн газрт шин кварталмуд тосхгддж, Ленинă нертă проспект йир сăйхрдж—уульцин дундагъар модл тăргддж. Ганцхн нидн джил гермуд тосхлгънд 20 сай арслнъ мѳньгн бггдсн болхла, эн джил 40 сай арслнъ мѳньгн гаргъгдджана.

Эннъ балгъсна туск бăядл. Цугтагъаснь ик хўврлг кўч-кўлсчнрин джиргълг гарснн. Кесг мичъгън брк-бул тѳрсн газр-уснурн хăрдж ирцхăв. Тедн орс, украинц болн нанъ чигн ак-дуугин улслагъан эн Майин сян бдрн уктв.

10 час 5 минут брун. Трибундеер танъгъчин болн балгъсна гардачнр гарч ирцхăв, тедн дунд халымгн нернъ туургсн урд Советск Союзин Герой, отставкад бăях генерал-полковник Ока Иванович Гороодовиков болн Нарма Шапшуква бăянă.

Репродукторас Кремлевск часин цоклгън сонъсгдана. Гентн духовой оркестр айс татв. Комсомольск уульцур Майин демонстрацд орлцаачнрин тўрун колонн гарч ирв.

Трибуна хаджугъар чанъгъчиирг, гавшун физкультурникуд гарч йовцхана. Нег аюгъар кѳлăн ишксн спортсменс йовцхана, тедн дунд школмудин сургъульчнр, колхозникуд, уўлд церглăчнр—сян дурарн ханьцсн обществин члед.

—Мана кўндтă багъчуд мейд болтха!—гисн дуулвр трибунас сонъсгдв.

„Ура!“—гисн й балгъсн деегўр ниснă.

Спортсменсин дару школьникудин колонн йовна. Кун болгъна гарт улан бадм цедръ кеси букет йовна. Кѳвуд-кўўд сургъулин болн кѳдл-мшин сян аш ўзулдж зурсн транспаранте бърцхăдж. Колонна нўурт—негдгч дундин школин сургъульчнрин производственн бригад йовна, тракториг сургъульч залдж йовна, плакатд эрдни-шишăн ик ургъц авх даалгъврнъ бичтă бăянă.

Школьникудин нег колонн гардачин заквар, доран зогсад, трибун тал эргăд, вольн упражнень кецхăв.

Шин-шин колоннс давад-давад гарад бăйцхăнă. СССР-н олн келн-ăмтнă зўсн-зўул хувцумссн сургъульчнр гарв. Хойр-дгч долан джилъ школин бичклуд трибун деер гарад, О. И. Гороодовиковд болн Нарма Шапшуквад букет бгцхăв.

* * *

Эргцăс танъгъчин хотл балгъсна кўч-кўлсчнрин колонн гарч ирв. Теднă нўурт балгъсна коммунхозин, ремстрой-конторин кѳдлăчнр йовцхана, тедн апрельск зурагъан 146 процент кўцăгъăд, негдгч орм эзлв. Дарунъ балгъсна промкомбинагин, автотранспортн конторин, тосхлгъна 2-ч управленă кѳдлăчнр болн уўлд церглăчнр йовцхана. Тосхачнр нидн джилъ хойр холван ўлў кегдх тосхлтин кѳдл-мшиг цагланъ кех урмдан ўзулдж, герин макет машин деер авч йовна. „Калмстройрестд“ тосхлтин зурагъан кўцăх чидл бăянă: механизмнъ кўцц, тоосх кедз завод, шавр авдг карьер, чолу гаргъдг карьер бăянă. Нидн джилър болхла тоосх гаргългън арвн холван икдхмн.

Ремзавочин, „1 Мая“ артели, механизированн пекарня, связистнрин, коммунальникудин, полиграфистнрин колонн бас йовна. Тедн халымг болн орс келър бичгдсн лозунгс, кўч-кўлсчнр тетклгъ ясерулсн диаграмм бърцхăдж.

Эдн продукц гаргългъиг цааранднъ ясерулх ухан-седклнъ ўзулцхăв.

* * *

Селанă эдл-ахун кўч-кўлсчнрин колонн дегд сўртă болв.

„Страна Советов“ колхозин, Сталинă нертă, Ленинă нертă, „Победа“ колхозмудин, Элистинск МТС-н колонн гарч ирцхăв. Тедн дилврн рапортта ирцхăдж: Уўрмуд Шафоростовин, Кийковин, Гапотин болн талдан чигн хѳбнă бригадс эн джил 100 нăддвр хѳн болгъсна 115-130 хургъд авцхав. Балгъсн шидр бăйсн колхозмуд 8 минъгън гектар

эрдни шишă тăрад, малин хот-хоолиг батлхар бăянă. Эн сян бдрин бмн „Победа“ колхозин гермудт электрическ герл шавт.

Паргъ болн правительств „Колхозн тосхлтин цааранд делгрлтин болн МТС-н бурдл-мджиг онъгдаруллгъна туск-ар“ гаргъсн токтаврас иштăгъяр кесг зун механизатормуд колхозин кѳдлмшт орцхав. Тедн дунд трактористнр, комбайнермуд, электричествър хѳ киргъачнр йовцхана. Тедн Элистинск МТС-с хулддж авсн машид деер суусн, трибуна хаджугъар гарч йовцхана. Кучтă трактормуд, ус бдг установкс, эврăн йовдг комбайнс, культиватормуд—цугъар селанă эдл-ахун производств цаарандн бѳдлулхд бггдснн.

Колхозн техник ўзулсн парад дегд бврмджтă болв, юнгъад гиклă, эн джил ним парад шинъкăн ўзулгдв.

* * *

Культурн учрежденьсин колонн чигн сян ўзмлж болв. Тедн дунд халымг келн-ăмтнă ду-биигъин ансамбль йовна. Научн-шинджеллгъни институтн кѳдлăчнр, эмчнр, селанă эдл-ахун специалистнр, гиичд ирсн Ставропольск пединститутин студентнр, бичăчнр, журналистнр, советск учрежденьс церглăчнр йовцхана.

Эдн бас чигн ик урмдтагъар кѳдлх чннр ўзулв.

* * *

Майин нег шинлă Элст балгъсна кўч-кўлсчнр Коммунистическ паргъл болн Советск правительствд ик дуртагъан ўзулдж, КПСС-н XX-ч хургин болн партин ЦК-н Пленумсин токтавриг ни-негър, чидл-кучан арвллго кўцăхăн ўзулв.

* * *

Демонстрацин хѳбн паркд байрта джиргъан, стадион деер—спортивн маргъан, театр кино, эстрад деер концерт ўзулгдв.

* * *

Манъгъдуртнъ ипподром деер мѳр урлдан болв. Стадион деер спортивн маргъан болв.

Халымг танъгъчин хотл балгъсн—Элистин кўч-кўлсчнр ним ик байртагъар Майин сян бдрн кецхăв.

* * *

Нарт делкн кўч-кўлсчнрин байрин сян бдр—Майин нег шинд нерăдсн митингс, демонстрацс, нър-наадн Приютнд, Каспийскд, Сухотад, Башантад, танъгъчин наадк чигн райодин центрмудър болн селалър, совхозмудар болн колхозмудар ик ўргмджтăгъяр кегдв.